

Članom društva in podpornikom je olajšalo pogoje v sledeči meri:

1. Člani društva in ustanovniki dobe „Savremenik“ in redna vsakoletna izdanja proti skupnemu predplačilu 12 K letno.

2. Nečlani naročniki „Savremenika“ dobe odslej „Savremenik“ in stalna letna izdanja za skupno predplačilo letnih 19 K.

3. Izredna izdanja dobe naročniki in člani za polovično ceno, naročniki na sam „Savremenik“ pa za 25^{0/0} popusta.

Kot prvih dvoje knjig stalnih vsakoletnih izdanj izideta: Dinka Šimunovića: „Pripovijesti“ in pa Dragutina Domjanića: „Pjesme“. Poleg tega so poslali rokopise ali so obljubili sodelovanje sledeči hrvaški pisatelji: Ivo knez Vojnovič, dr. Jurij Turić, Vla-

„Savremenik“ je bil v začetku glasilo hrvaške secesije in opozicije proti hrvaški „Matici“, kjer je vladala bolj konservativna struja. Polagoma so se pa zbrali okrog njega najuglednejši hrvaški pisatelji in list sam je postal manj ekstremen. Sedaj je „Savremenik“ tehnično najbolje urejevan hrvaški leposlovni list, dasiravno nam struja, v kateri plava, ni popolnoma simpatična.

Hrvatska Smotra izhaja 10. in 25. vsakega meseca na štirih polah četverke s posebnimi umetniškimi in glasbenimi prilogami in velja za četr leta 4 krone (za dijake 3 krone). Uredništvo in upravništvo Zagreb, Trenkove ulice 14. „Hrvatska Smotra“ stoji politično v bližnji zvezi s čisto stranko prava, v leposlovju predstavlja bolj zmerno, konservativno strujo. List je tudi ilustrovan.

MED EVROPO IN AZIJO: IV BOSPORU

dimir Treščec-Borota, Milivoj Dežman Ivanov, Milan Begović, Vladimir Nasov, Peter Petrović, Stjepan Lukić, Joza Ivakić, Andrija Milčinić, Zofka Kvedrova, Franjo Horvat-Kiš, Vladimir Lunaček, M. Nehajey itd.

Želimo društvu lepega razvoja in mnogo uspehov, želimo pa tudi, da bi ne zašlo v drugi ekstrem, namreč v pretirani dekadentizem.

Hrvaški leposlovni listi.

Savremenik, katerega izdaja „Društvo hrvatskih književnika“, izhaja četrto leto po enkrat na mesec na štirih tiskovnih polah velike osmerke in stane na leto 12 K, polletno 6 K in četrtletno 3 K. Uredništvo in upravništvo: Zagreb, Bregovita ulica 3.

Prosvjeta izhaja začetkom in sredi vsakega meseca na štirih polah četverke velike oblike. Naročnina za celo leto s poštnino 14 kron, brez poštnine 12 kron. List je bogato ilustrovan. Založba „Pijevega društva“, urednik Oton Slavik. Letnik XVII.

„Prosvjeta“ stoji pod umetniškim ozirom na katoliškem stališču, je jako spretno urejevana, ima mnogo lepih slik, čedno zunanjo obliko, da se lahko pokaže v vsakem salonu. Med sotrudniki ima mnogo mladih, nadebudnih sil. Prinaša tudi prevode iz najboljših tujih slovstvenih proizvodov. Jo tudi Slovencem, našim somišljenikom, toplo priporočamo.

Dom i Sviet izhaja prvega in petnajstega vsakega meseca v veliki obliki in stane na leto 12 kron. Izhaja XXII. leto.

Dom i Sviet ima mnogo slik, ki pa često nimajo velike umetniške vrednosti. List je preračunjen na

efekt na širšo ljudsko množico, a nima nobenega idealnega stremljenja in umetniških ciljev.

Poleg tega izhaja na Hrvaškem še več drugih listov, ki se več ali manj pečajo tudi z leposlovjem in dotikajo umetniških vprašanj, kakor: Behar, Istina, Zvonno itd., ki pa nimajo velikega pomena za hrvaško književnost.

□□□□

Češka.

Uredništvo „Dom in Sveta“ je prejelo sledeče češke knjige:

Dr. Jan. Lad. Sýkora: **Nový zákon** pána našeho Ježiše Krista. Část první. Evangelia. V Praze 1909. Cyrillo-Methodějska knihtiskarna V. Kotrba. Cena 1 K.

Lep, češki prevod evangelija s predgovorom in znanstvenim uvodom in opombami. Se priporoča tudi Slovincem, ki razumejo češčino.

Bedřich Jiříček. **Po stopach Boží prozřetelnosti.** Cena 80 vinarjev. V Praze 1909. Knih „Dědictví Svatojanského na rok 1909 č. 1.“ Obravnava poljudno jako važna in zanimiva vprašanja iz kozmologije in antropologije, o svetu in človeku, n. pr.: Razni nazori o svetu. Nastroji k poznavanju zvezdnih kraljestev. Naš svet ima meje. Stalno gibanje v svetu. Stalni zakoni v svetu. Življenje. Začetek življenja. Smoternost v prirodi. Dalje slede razprave o rastlinstvu in živalstvu in o pogojih življenja. Zadnje poglavje obravnava konec sveta.

Jindřich Š. Baar. **Mžikové obrazky** Řada I. Velke a male děti. Ravno tam. Č. 2. Cena 1 K. Zbirka črtic in novel.

Dostal Alois: **Na ceste k lepšimu.** Povidka. Cena 1 K. Ravno tam, č. 3.

Podlaha Anton dr.: **Posvatna místa** království českého. Řada první: Arcidiecese Pražská. Dil III. Cena 4 K. Ravno tam, č. 4.

Znani češki učenjak piše delo, za katero lahko Čehe zavidamo. Naj bi tudi kak Slovenec opisal znanstveno in umetniško naša slovenska „sveta mesta“! To bi bila knjiga!

Vřeštal Ant. dr.: **Katolická mravouka.** Dil I. Povšechný. Cena K 6'50. V Praze 1909.

Znanstvena ocena tega dela ne spada v naš list. Delo priporočamo slovenskim bogoslovcem in duhovnikom.

Kuffner Klement: **Sv. Otce Řehoře Vel. Kniha o správě pastýřské, jakož i Pavla Diakona, mnicha Cassinského. Život sv. Řehoře Vel.** Cena 4 K. V Praze 1909. Prevod.

Pisatelj je prevedel na češki jezik zanimivo knjigo „Regulae pastoralis“ velikega papeža Gregorja I., „poslednjega Rimljana“, ki je videl pred svojimi očmi upadati staroklasični svet in je na njegovih razvalinah polagal temelje novemu, krščanskemu svetu.

□□□□

Srbska.

Dr. Niko Zupanič, Adjoint au Musée National, Belgrade: **Sistem istorijske antropologije balkanskih naroda.** Odštampano iz „Starinara“, god. II. i III. (Sa 25 slika u tekstu i sedam tablica). U Beogradu 1909.

V uvodu pravi pisatelj, da zgodovinarji, kadar preiskujejo najstarejšo zgodovino kakšnega naroda, preveč iznemar puščajo antropološke študije. Deloma ima pisatelj prav. Antropologija nam res more pomagati, da se razbistri kakšno temno vprašanje davne prošlosti ali odpre steza, po kateri se moremo približati rešitvi kakšnega vprašanja, toda velikih in popolnoma zanesljivih rezultatov tudi od nje ne moremo pričakovati. Antropologija je pri zgodovini samo pomožna znanost, ki sama ni v stanu rešiti kakšnega načelnega vprašanja.

Tudi v pričujoči zelo skrbno in marljivo sestavljeni razpravi nam ne podaje pisatelj bistveno ničesar novega. Tok njegovega razumevanja je sledeči:

Takozvane „glasinačke“ lobanje iz Glasinaca v Bosni pripadajo ilirskemu narodu in so iz V. ali VI. stoletja pred Kristom. Te lobanje se pa bistveno razločujejo od lobanj sedanjih Arnavtov, katere smatrajo

NIAZI - BEJ

ki je obkolil Carigrad in prisilil sultana Abd ul Hamida, da se je vdal Mladoturkom.

zgodovinarji za potomce davnih Ilirov. Ravnotako se pa razlikujejo tudi od drugih sedaj živečih balkanskih narodov, Grkov, Slovanov, Bolgarov. Iz tega sklepa dr. Niko Zupanič, da so sicer Arnavti potomci davnih Ilirov, toda antropologične posebnosti, s katerimi se razlikujejo od davnih Ilirov, ne izvirajo iz vplivov sosednjih narodov, ampak so naravna posledica zgodovinskega razvoja. Vsi balkanski narodi so si bili nekoč podobni v antropologičnem oziru, namreč vsi so bili ksantodolihokefalni, tekom časa so se pa polagoma izpremenili v melanobrahikefalne.

To je približno vsebina omenjene razprave. Delo je zanimivo, akoravno nam ne podaje pravzaprav nobenih posebno novih rezultatov. Novo je kvečemu to, da pobija trditev, kot da bi posamezni balkanski narodi znantno vplivali drug na drugega v antropološkem oziru, n. pr. Srbi na Albance, Slovani na Grke, Rumuni na Srbe itd. Nov je tudi zaključek, da moramo z antropološkega stališča govoriti o dveh narodih, Srbih in Hrvatih, a ne o Srbohrvatih kot enem na-